

תנו למספרים לדבר
תעסוקת חרדים
מגמות והשלכות

ניצה (קלינר) קסיר

יום עיון - המשרד לשוויון חברתי
במכון החרדי למחקרי מדיניות

14.11.2016

הגדרות חרדים

1. הגדרת לפי מוסד לימודים אחרון בלבד - בשימוש במצגת:

- פרט יוגדר כחרדי אם בעבורו אותו הפרט, או עבור מי מבני משק הבית שלו, דווח כי סוג בית הספר האחרון היה "מדרשה/ישיבה גדולה".
- הגדרה זו בשימוש עבור עיבודי בנק ישראל לסקר כוח אדם של הלמ"ס וסקר הוצאות משק בית של הלמ"ס.

2. הגדרת המועצה הלאומית לכלכלה - בשימוש במצגת:

- פרט יוגדר כחרדי אם אחד מהשניים מתקיים:
 - א- עבור הפרט, או עבור מי מבני משק הבית שלו, דווח כי סוג בית הספר האחרון היה "מדרשה/ישיבה גדולה".
 - ב- הפרט מתגורר באחד מיישובי "הגרעין החרדיים"¹.
- הגדרה זו בשימוש עבור נתונים שנתקבלו מהלמ"ס מתוך סקרי כח אדם

3. זיהוי ישיר לפי הגדרת רמת דתיות :

- פרט יוגדר כחרדי אם השיב תשובה חיובית לשאלה "האם את/ה רואה את עצמך חרדי/ת?" :
- הגדרה זו בשימוש עבור נתונים שמקורם בסקר החברתי של הלמ"ס ולאחרונה בסקר כוח אדם וסקר הוצאות

הגדרת יישוב חרדי :

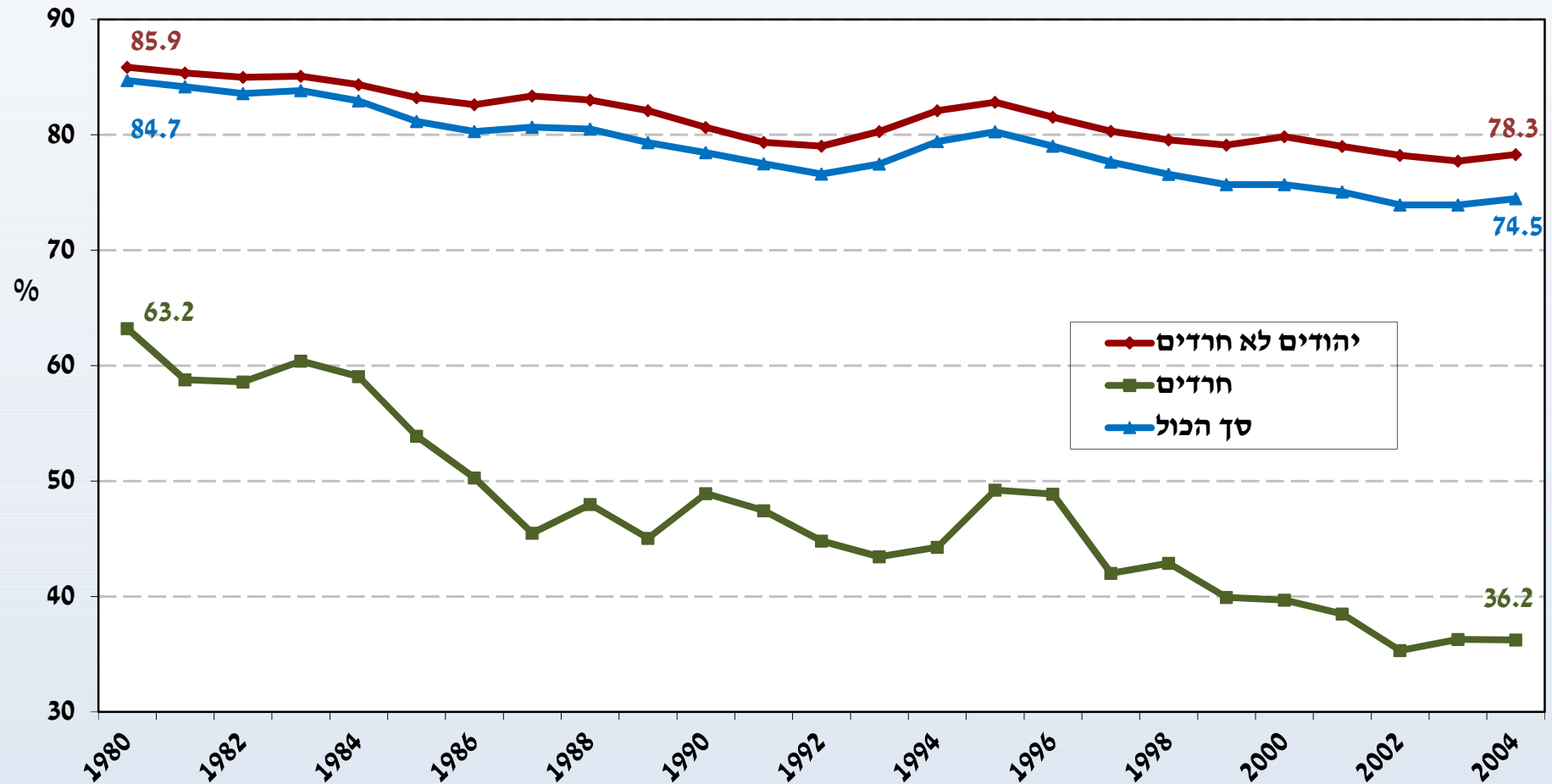
מיפוי התפרוסות הגאוגרפיות של האוכלוסייה החרדית מתבסס על ההצבעה לכנסת ה-19 בשנת 2013. קריטריון הניתוח העיקרי הוא אחוז ההצבעה למפלגת "יהדות התורה" בקלפיות הממוקמות ביישובים ובאזורים סטטיסטיים. נלקחים בחשבון גם אחוזי הצבעה ל"ש"ס" אך עם ההנחה שזוהי מפלגה עדתית ולכן הטרוגנית יותר.

¹רכסים, כפר חב"ד, ביתר עילית, כוכב יעקב, מודיעין עילית, קריית יערים, עמנואל, אספר, מתתיהו ואלומה. מקור : שיטות לזיהוי ואפיון כמותי של המגזר החרדי, חגי לוין ורוני הכהן, המועצה הלאומית לכלכלה, 2010.

מגמות מרכזיות בתעסוקת חרדים

עד תחילת שנות האלפיים

שיעור תעסוקה לפי קבוצות אוכלוסייה, גברים 25-64

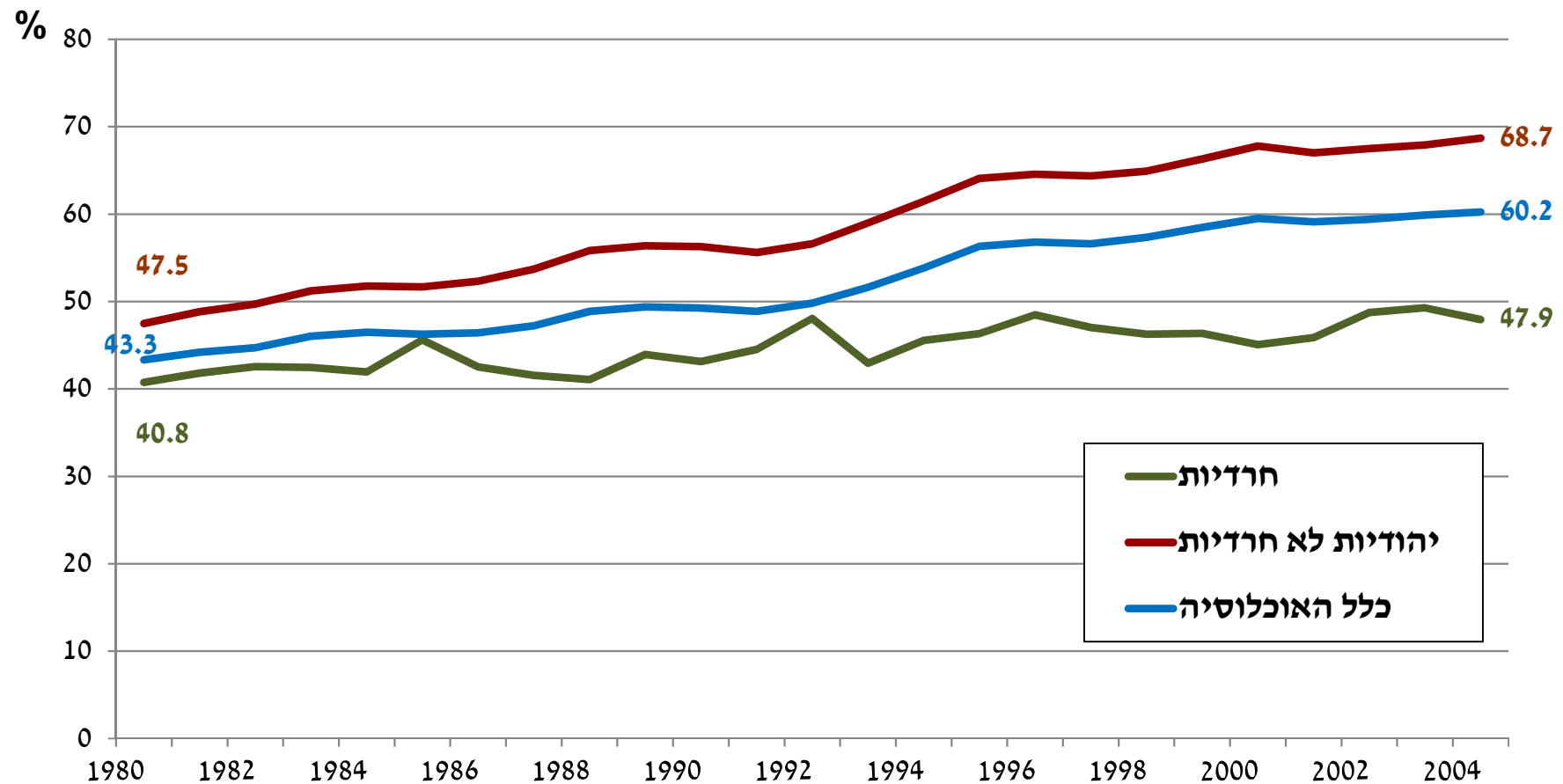

מקור: עיבודים מסקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

גורמים מרכזיים לירידה החדה בשיעורי התעסוקה של גברים חרדים

- 1. גיוס לצה"ל - ביטול המכסה של דחויי
השירות הצבאי ("תורתו אומנותו")**
- 2. תמיכות ממשלתיות - הרחבת מערכת
תשלומי ההעברה**
- 3. ביסוס "חברת הלומדים"**

שיעורי תעסוקה לפי קבוצות אוכלוסייה, נשים גילאי 25-64

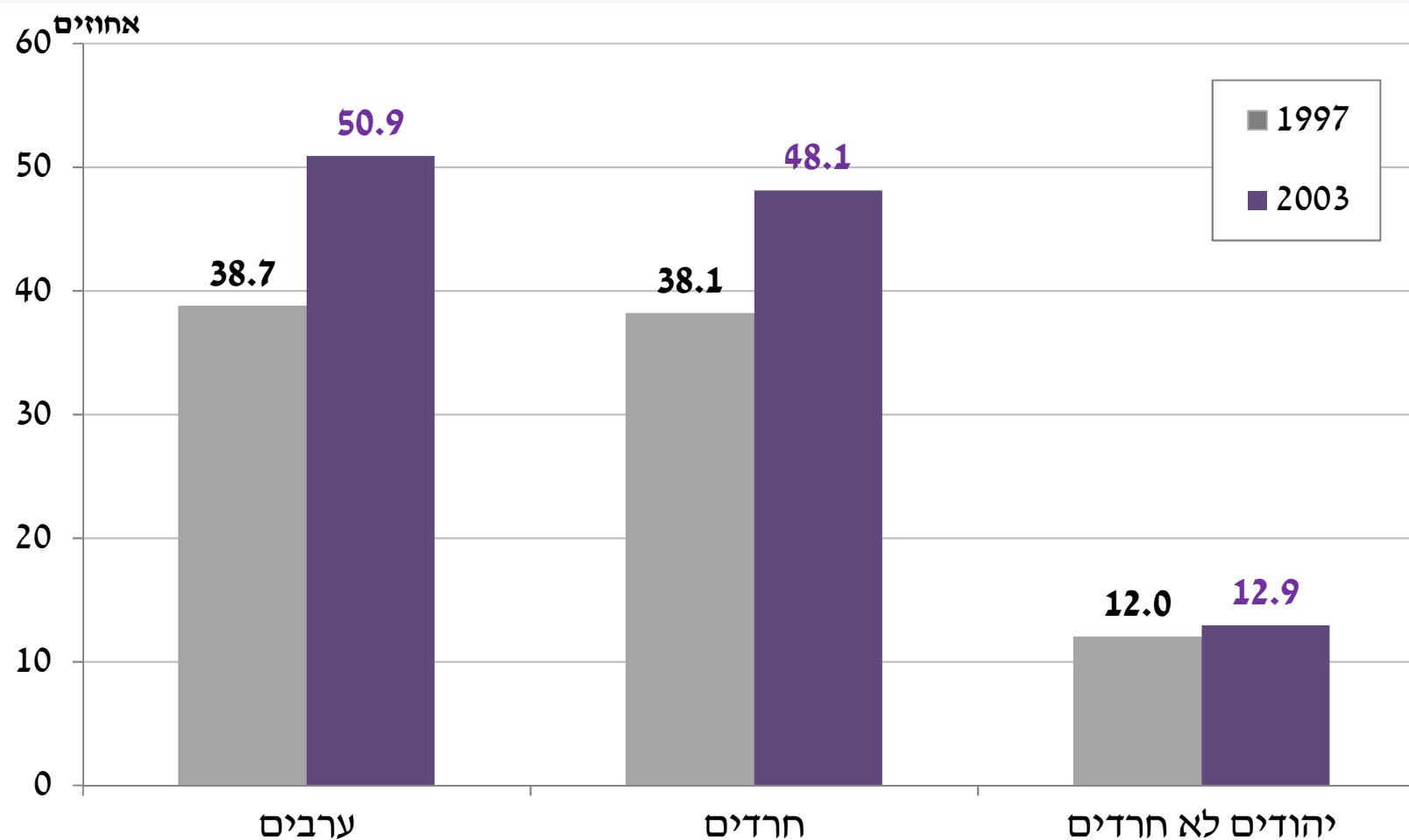

מקור: עיבודים מסקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

השלכות

תחולת העוני היחסי (נפשות) לפי קבוצות אוכלוסייה

1997 ו-2003

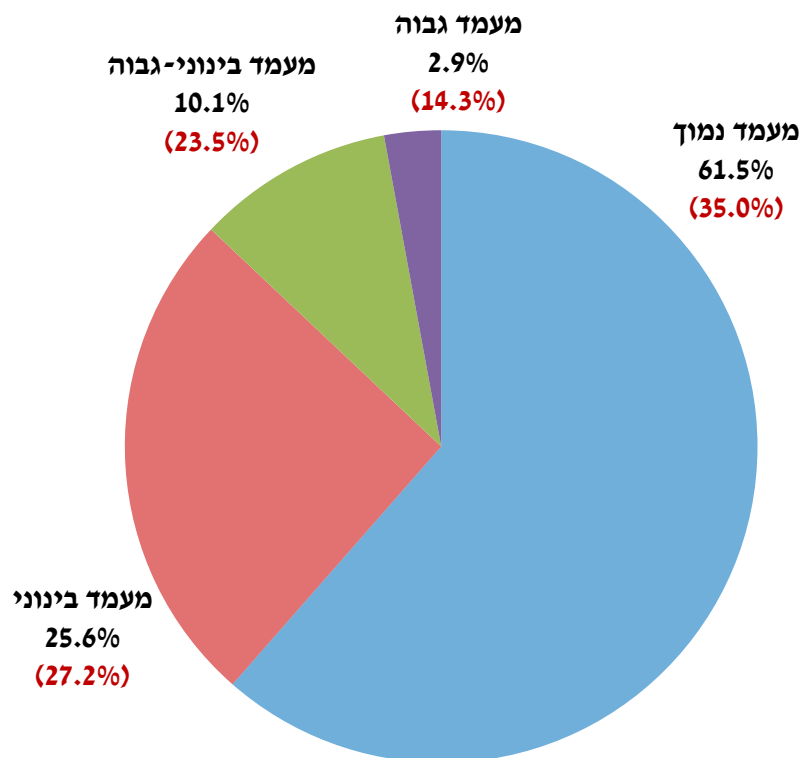

מקור: עיבודים מסקרי הכנסות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

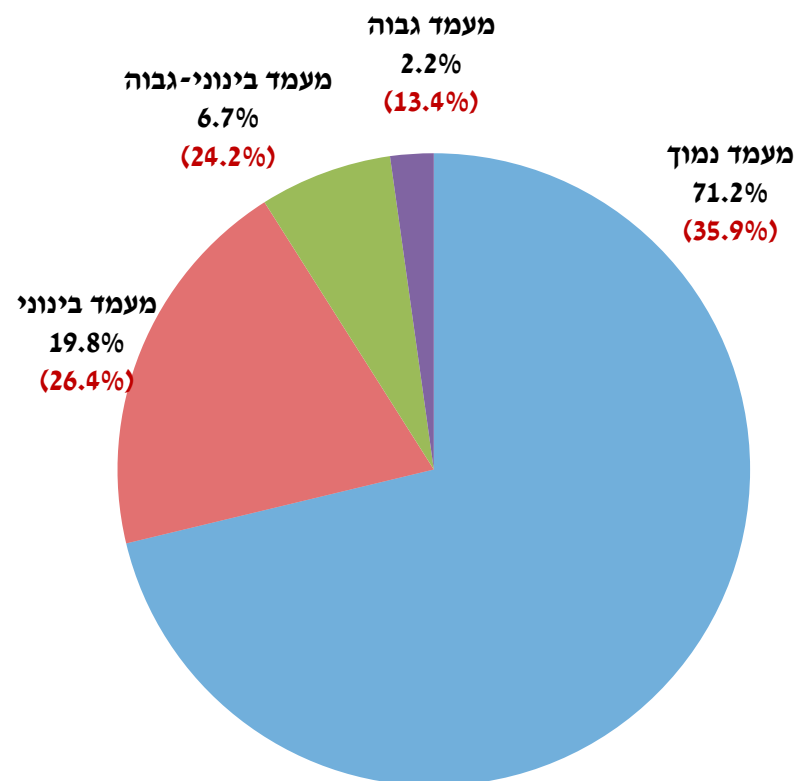
המגזר החרדי: חלוקה למעמדות כלכליים

(בהשוואה לכלל האוכלוסייה)

1997

2003

מקור: עיבודים מסקרי הוצאות והכנסות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

חלוקה לפי משקי בית בגילאים שמעל 25

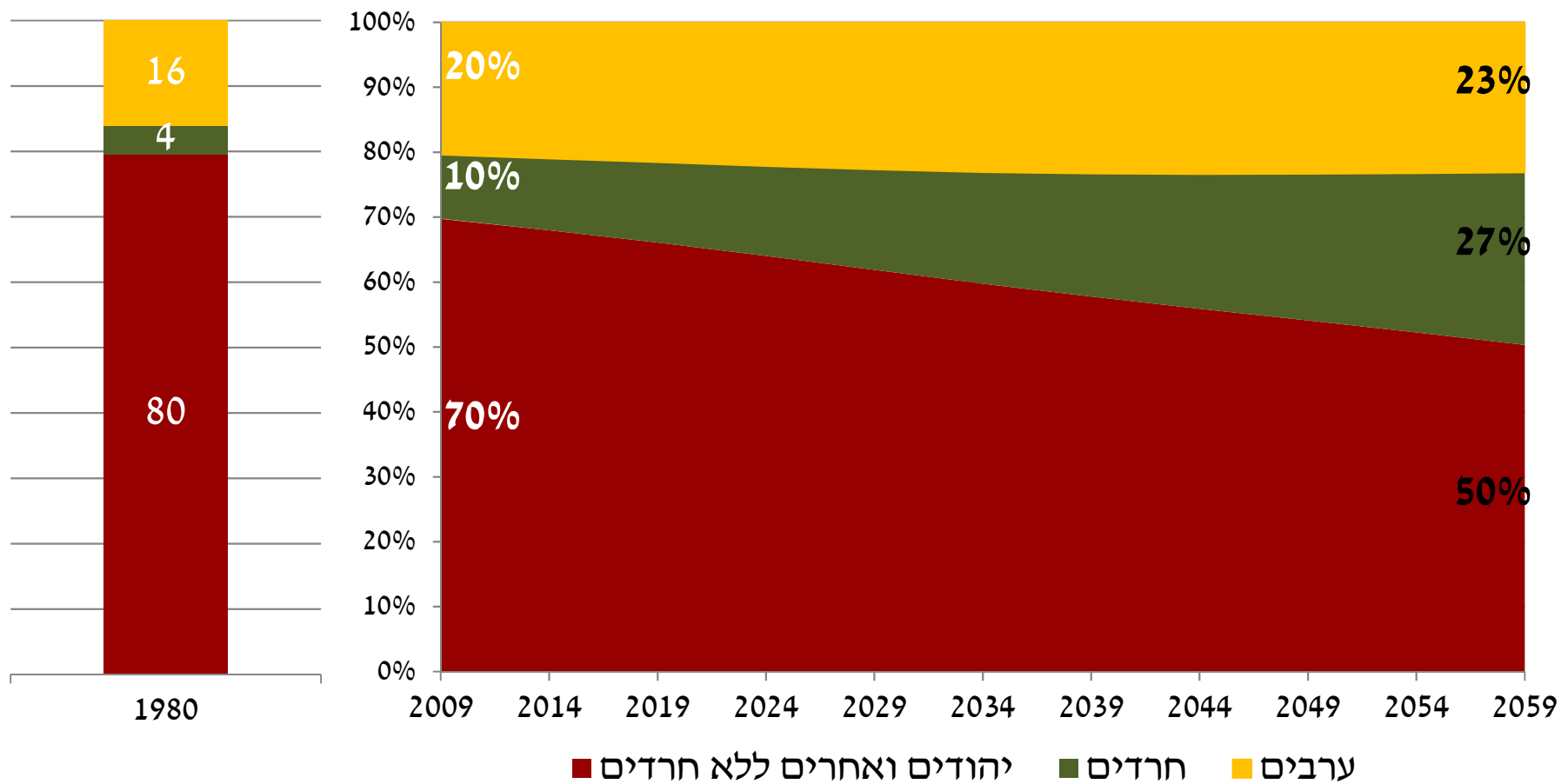
השלכות על החברה בכללותה

- נטל כלכלי על האוכלוסייה כולה
- אי מיצוי פוטנציאל הצמיחה

- השלכות חברתיות

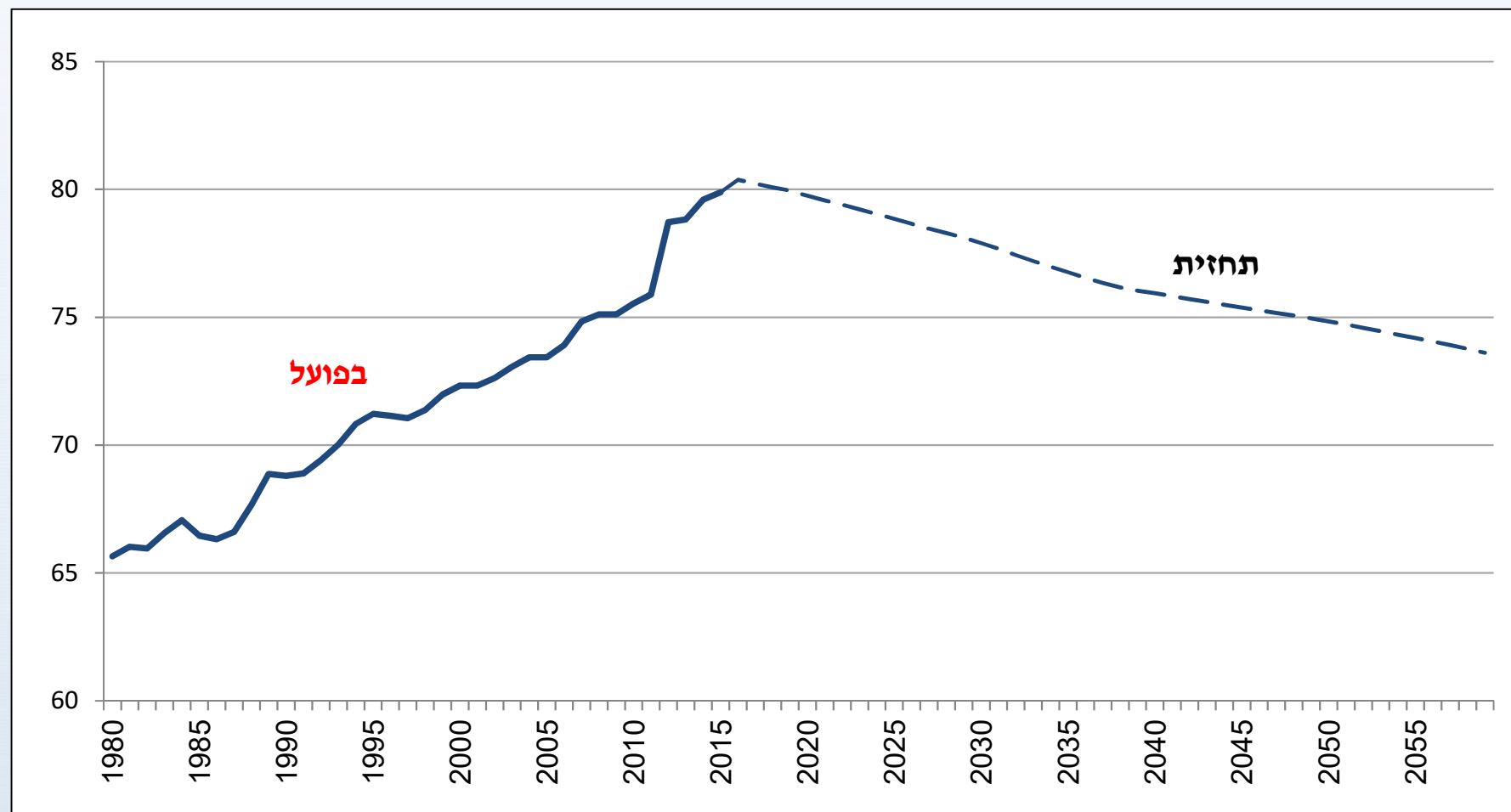
הדמוגרפיה והשלכותיה

תחזית אוכלוסייה (כל הגילאים)

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (התחזית הבינונית).

שיעורי ההשתתפות בשוק העבודה, גילאי 25-64

מקור: תחזית שהוכנה בבנק ישראל

הדמוגרפיה - אתגרים לצמיחה

- השינויים הדמוגרפיים בעתיד צפויים לגרוע 1.3 נקודות אחוז מקצב הצמיחה השנתי
- גובר הצורך בשילוב אוכלוסיות מגוונות בתעסוקה, ובפרט:
 - חרדים
 - ערבים
 - מבוגרים
- חשוב ליצור תנאים להגדלת ההון האנושי והפרייון, כך שגידול שיעורי התעסוקה יתרום לצמיחה ולהעלאת רמת החיים

מדיניות בשנות האלפיים

מדיניות

שינוי תפיסת המדיניות – מרווחה לתעסוקה

- קיצוץ קצבאות
- צעדים אקטיביים לעידוד תעסוקה - כמרכזי ויסקונסין, וכהפעלת מס הכנסה שלילי לקראת סוף העשור, הרחבת הסבסוד של מעונות היום, מסלול תעסוקה לחרדים

צבא

- הקלות על יציאה לעבודה של בני ישיבה
- מסלולים ייעודיים לגברים חרדים בצבא

**בתחילת שנות האלפים בעקבות השפל העולמי הצטמצמו
התמיכות מחו"ל בתלמידי הישיבות**

יעדי תעסוקה לשנת 2020

	יעד 2020	מצב בפועל 2008	
	63%	39.5%	גברים חרדים 64-25
	63%	57.6%	נשים חרדיות 64-25
	83.3%	77.8%	יהודים לא- חרדים 64-25

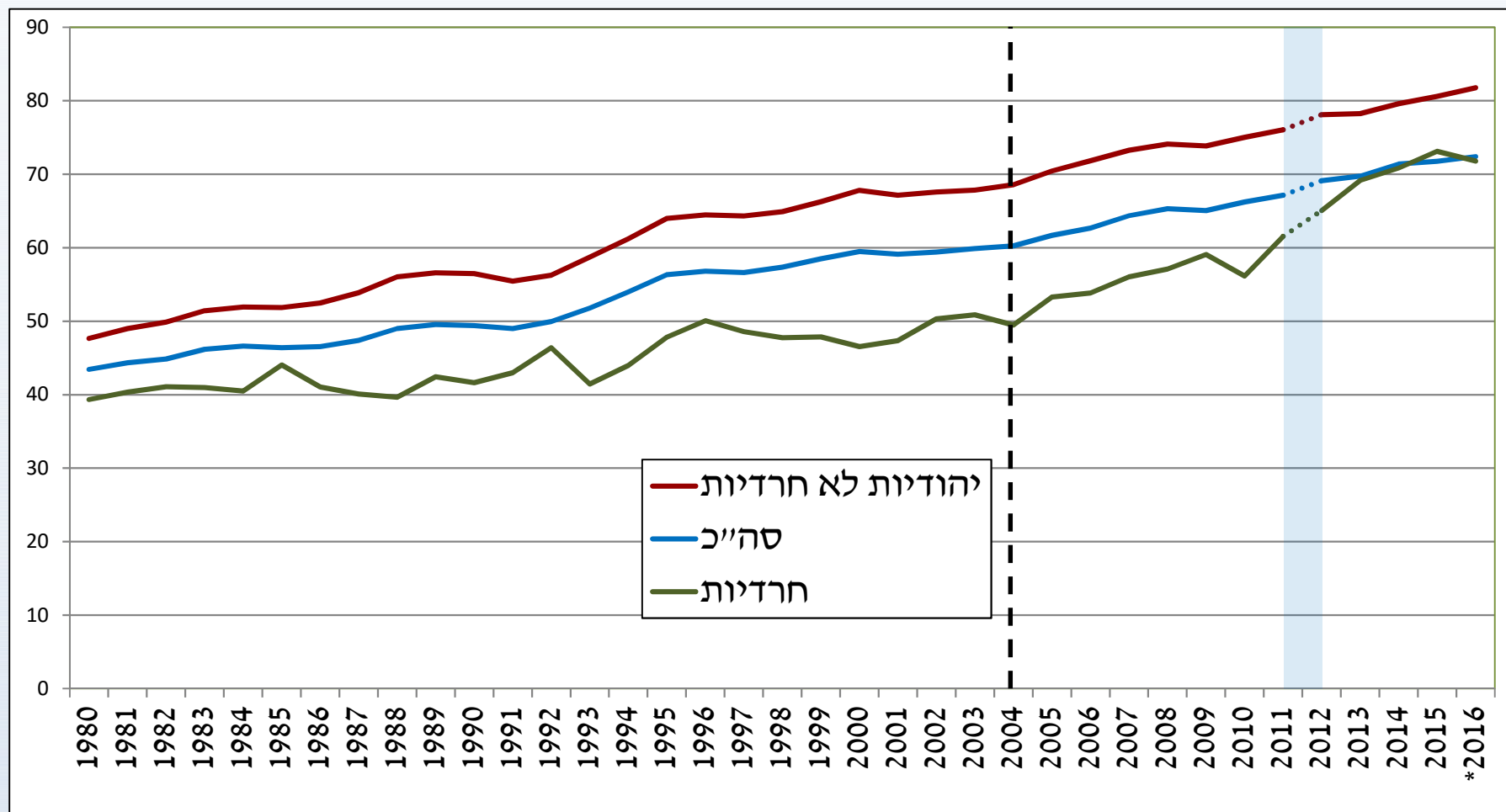
יעדי תעסוקה לשנת 2020

התרחבות התעסוקה הנדרשת בהתאם ליעד (שיעורי שינוי)	יעד 2020	מצב בפועל 2008	
60%	63%	39.5%	גברים חרדים 64-25
10%	63%	57.6%	נשים חרדיות 64-25
7%	83.3%	77.8%	יהודים לא- חרדים 64-25

מגמות בתעסוקה של חרדים

מהמחצית השנייה של שנות האלפיים

שיעורי תעסוקה לפי קבוצות אוכלוסייה, נשים 25-64

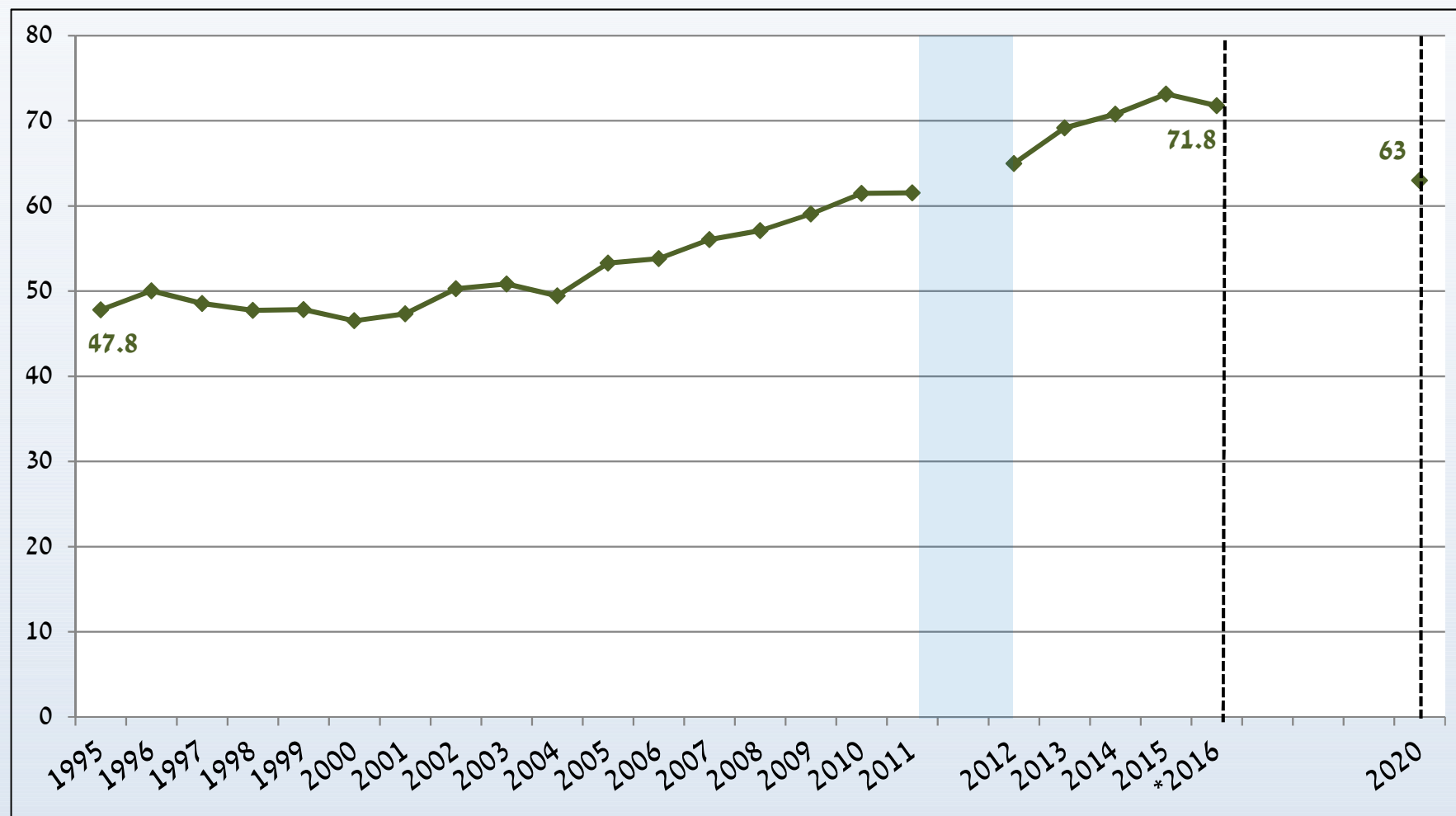

¹בסדרה יש שבר שכן שונו הגדרות התעסוקה בין שנת 2011 ל-2012, מתעסוקה אזורית לתעסוקה הכוללת גם תעסוקה צבאית. * שנת 2016 כוללת את שלושת הרבעונים הראשונים.

מקור: עיבודים מסקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

הדרך אל היעד – יעדי משנה בתעסוקה

גילאי 25 – 64, נשים חרדיות¹

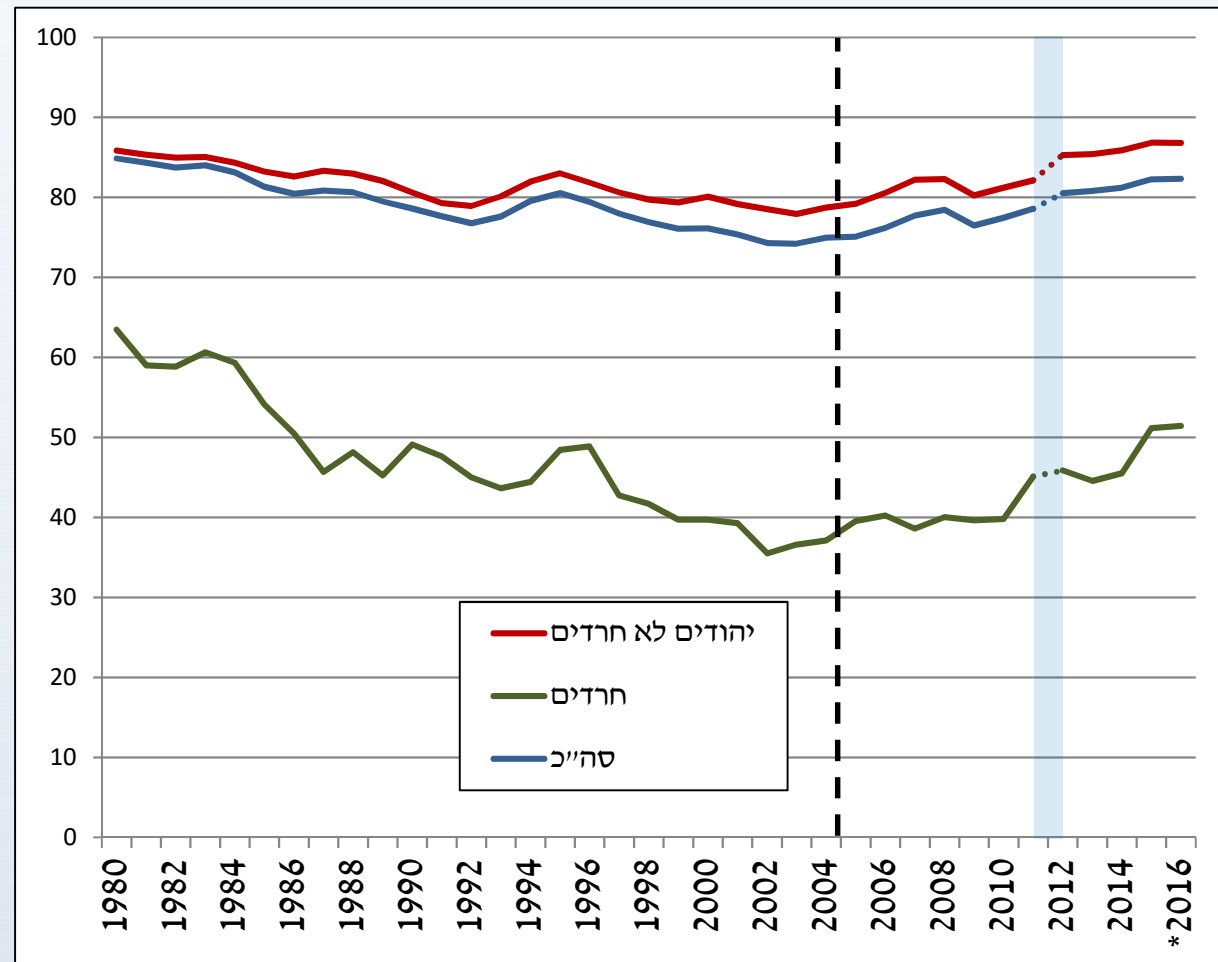

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. יעדי התעסוקה מתוך דוח הוועדה לבחינת מדיניות התעסוקה (נתוני 2016 הם ממוצע של שלושת הרבעונים הראשונים).
¹בסדרה יש שבר שכן שונו הגדרות התעסוקה בין שנת 2011 ל-2012, מתעסוקה אזורית לתעסוקה הכוללת גם תעסוקה צבאית

שיעורי תעסוקה לפי קבוצות אוכלוסייה, גברים 25-64¹

התרחבות מספר המועסקים, גברים
גילאי 25-64 (שיעורי שינוי מצטברים, אחוזים)

יהודים לא חרדים	חרדים	
32%	153%	2015-2004
8%	49%	2015-2011

¹בסדרה יש שבר שכן שונו הגדרות התעסוקה בין שנת 2011 ל-2012, מתעסוקה אזרחית לתעסוקה הכוללת גם תעסוקה צבאית. * שנת 2016 כוללת את שלושת הרבעונים הראשונים.
מקור: עיבודים מסקרי כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

התרחבות מספר המועסקים, גברים גילאי 25-64

(שיעורי שינוי, אחוזים)

יהודים לא חרדים (ממוצע שנתי)	חרדים (ממוצע שנתי)	יהודים לא חרדים (מצטבר)	חרדים (מצטבר)	
2.6	8.8	32	153	2015-2004
2.2	8.5	19	92	2015-2007
1.9	10.5	8	49	2015-2011

תחולת העוני היחסי (נפשות) של חרדים

2014-1998

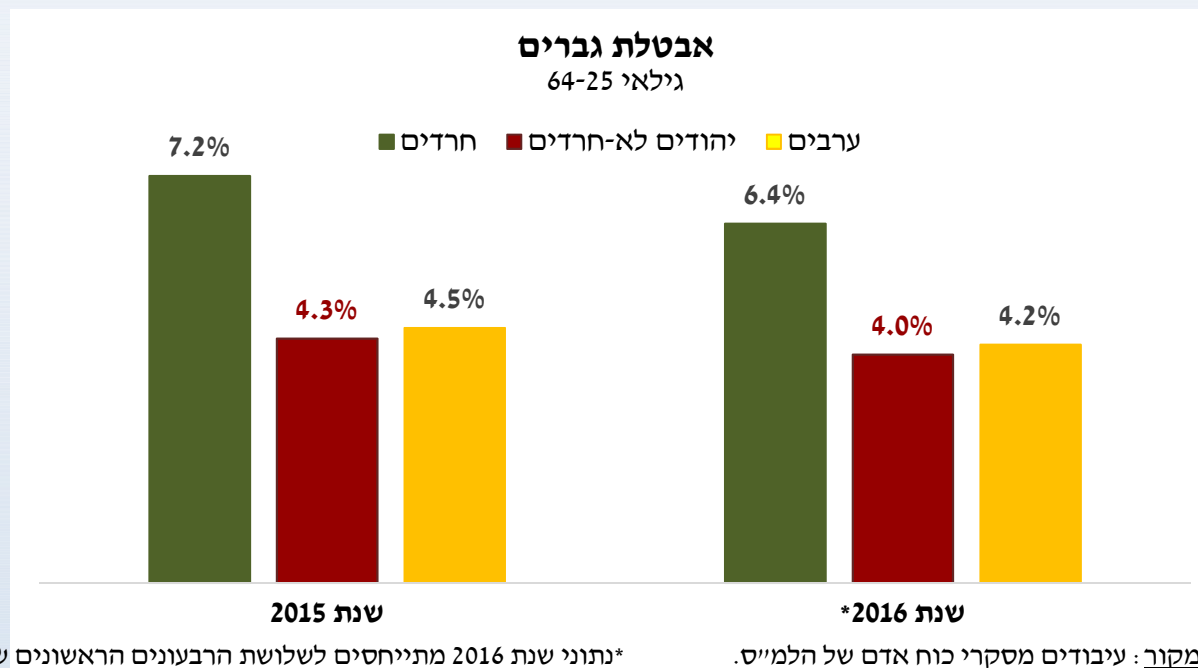
מקור: עיבודים מסקרי הוצאות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנים 2014-1998.

האם הכול כה טוב?

שיעור התעסוקה של גברים חרדים, גילאי 25-64

עובדות מרכזיות:

- שיעור גבוה אינו מעוניין להשתלב במעגל העבודה
- המעוניינים לעבוד - סובלים משיעורי אבטלה גבוהים

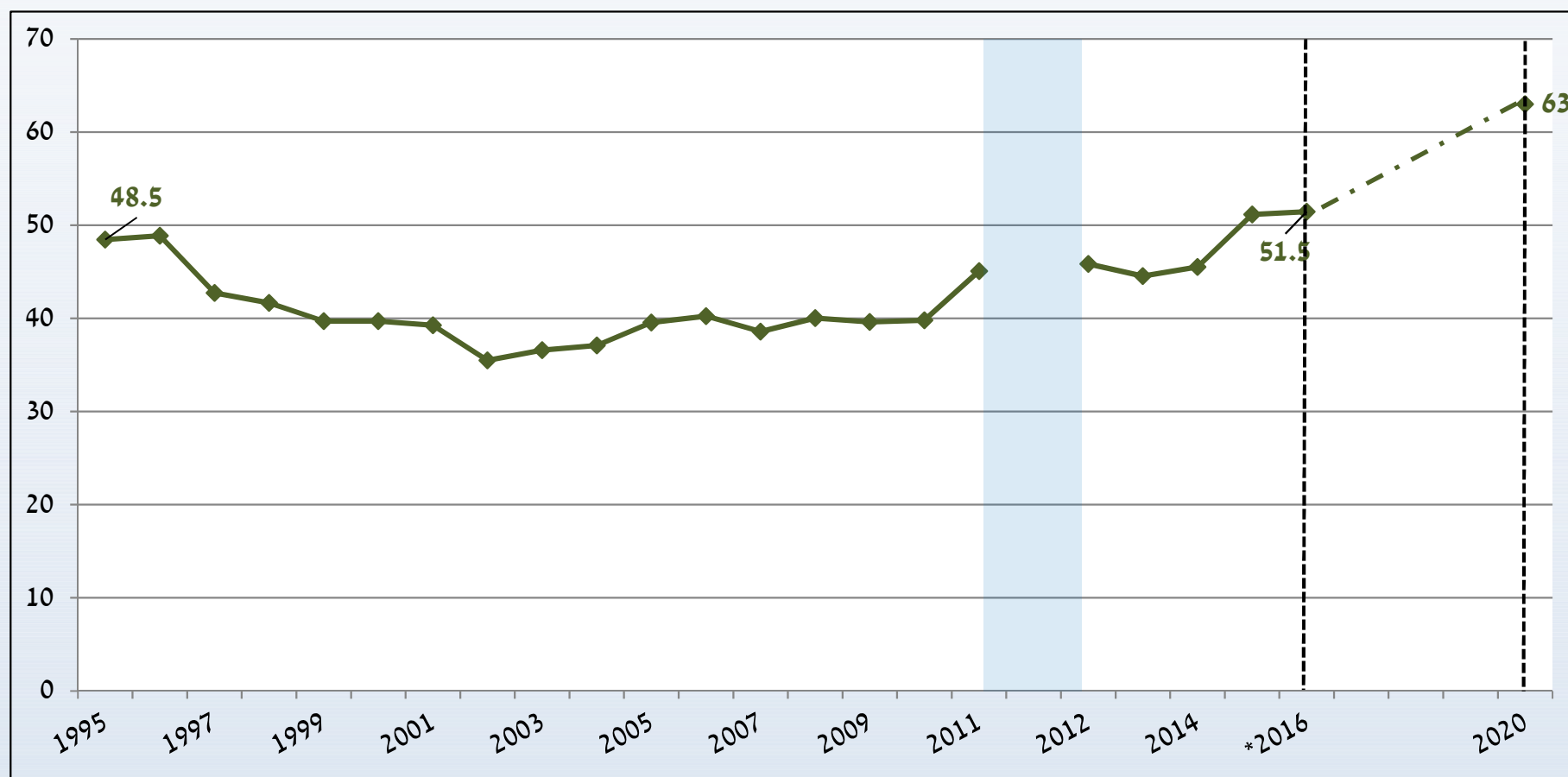
שיעור התעסוקה של גברים חרדים, גילאי 25-64

התוצאה – כמחצית מהגברים החרדים מועסקים

- נמוך בהשוואה לממוצע בקרב גברים באוכלוסייה - כ-87%
- נמוך בהשוואה לעבר - כ-63% בשנת 1980

הדרך אל היעד – יעדי משנה בתעסוקה

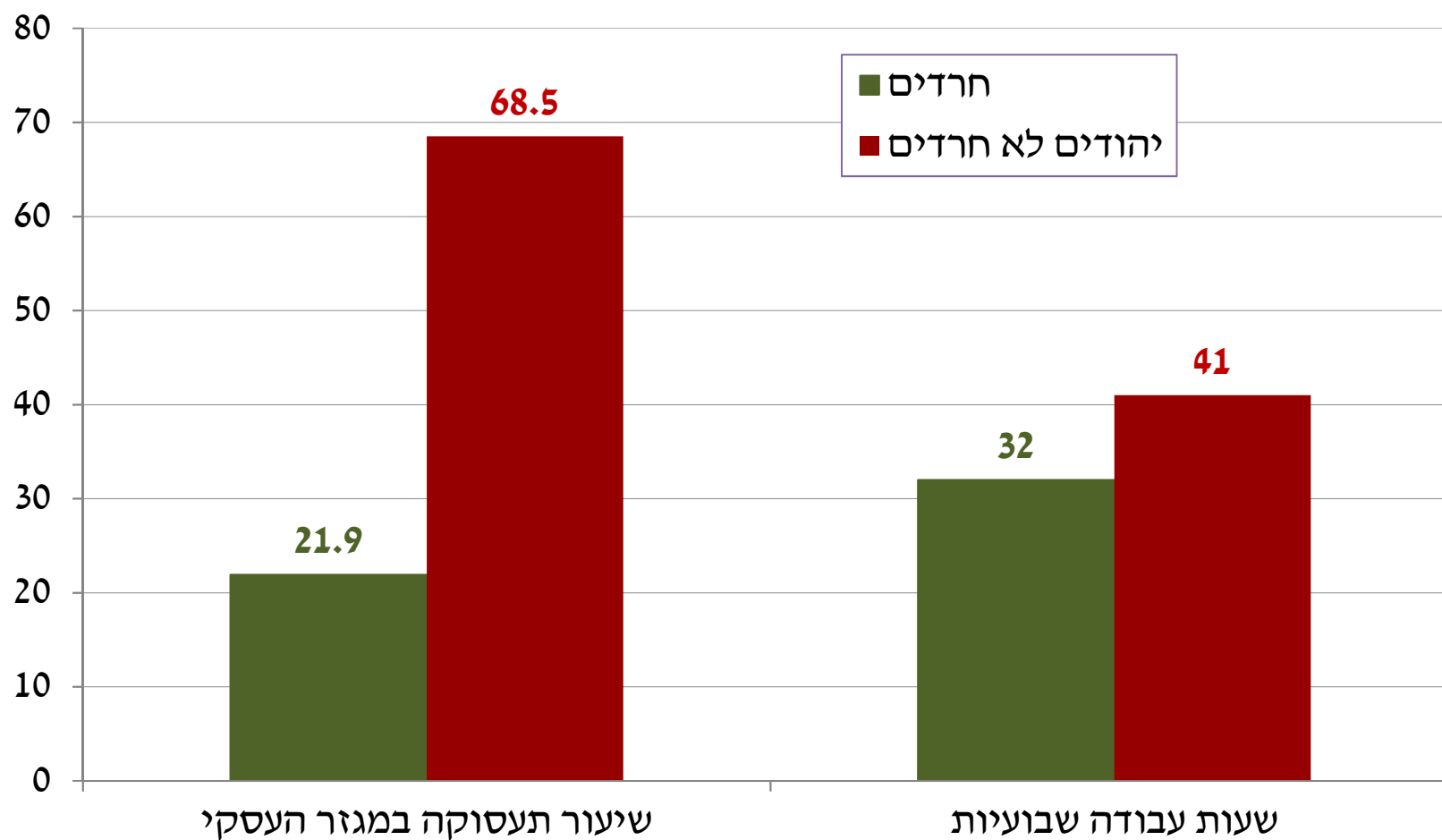
גילאי 25 – 64, גברים חרדים¹

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. יעדי התעסוקה מתוך דוח הוועדה לבחינת מדיניות התעסוקה. * שנת 2016 כוללת את שלושת הרבעונים הראשונים.

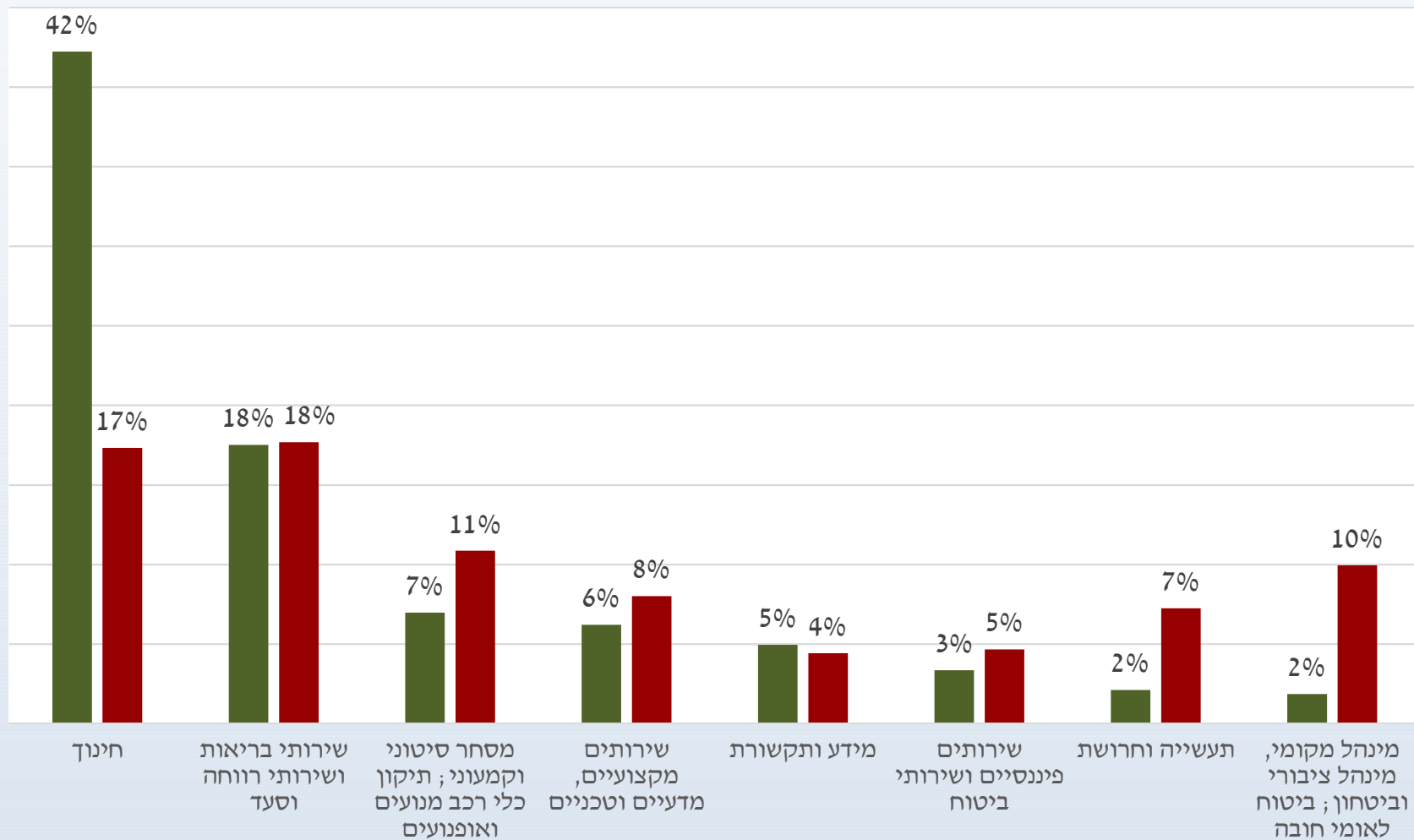
¹בסדרה יש שבר שכן שונו הגדרות התעסוקה בין שנת 2011 ל-2012, מתעסוקה אזורית לתעסוקה הכוללת גם תעסוקה צבאית

שיעורי התעסוקה במגזר העסקי, ושעות עבודה שבועיות של גברים יהודים, 2014 (גילאי 25-64)

התפלגות ענפית של נשים מועסקות

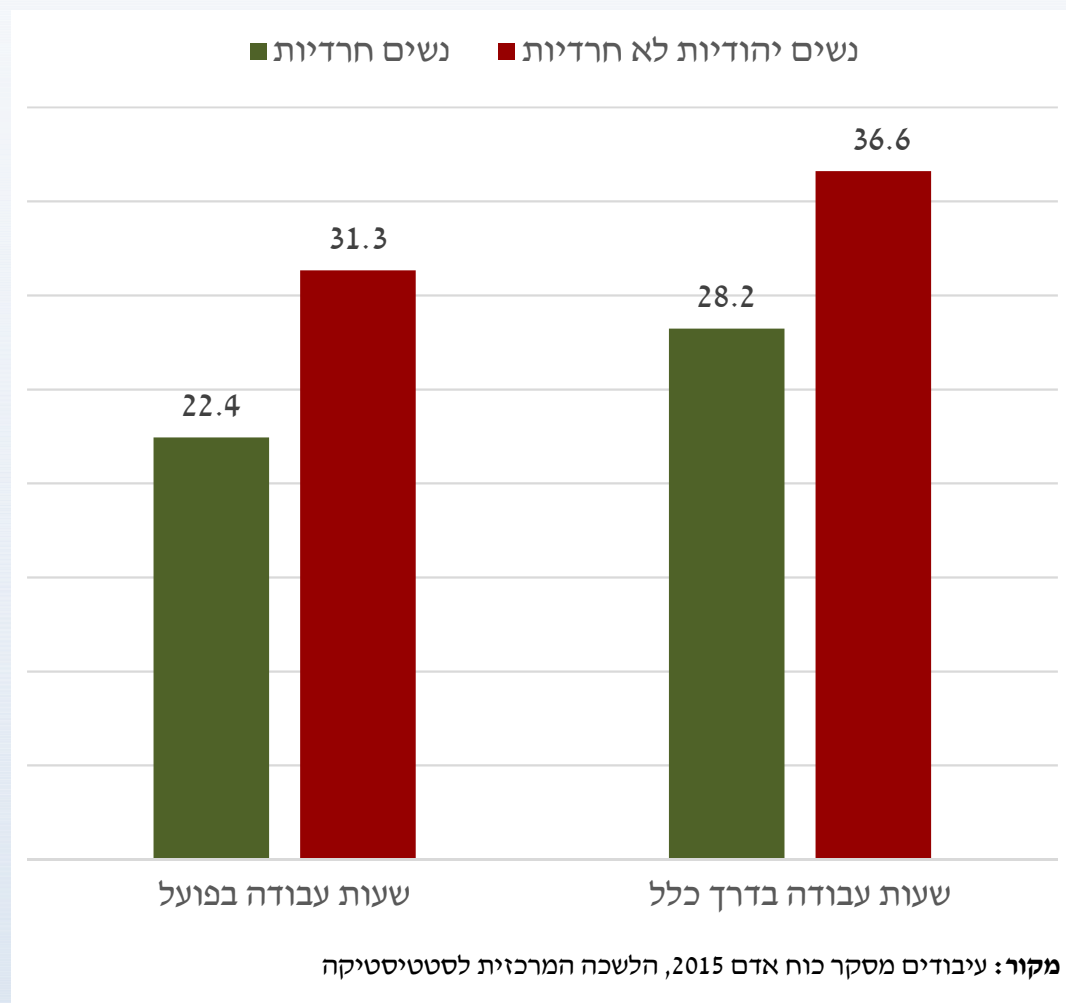
נשים יהודיות לא חרדיות ■ נשים חרדיות

מקור: עיבוד מסקר כוח אדם 2015, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה

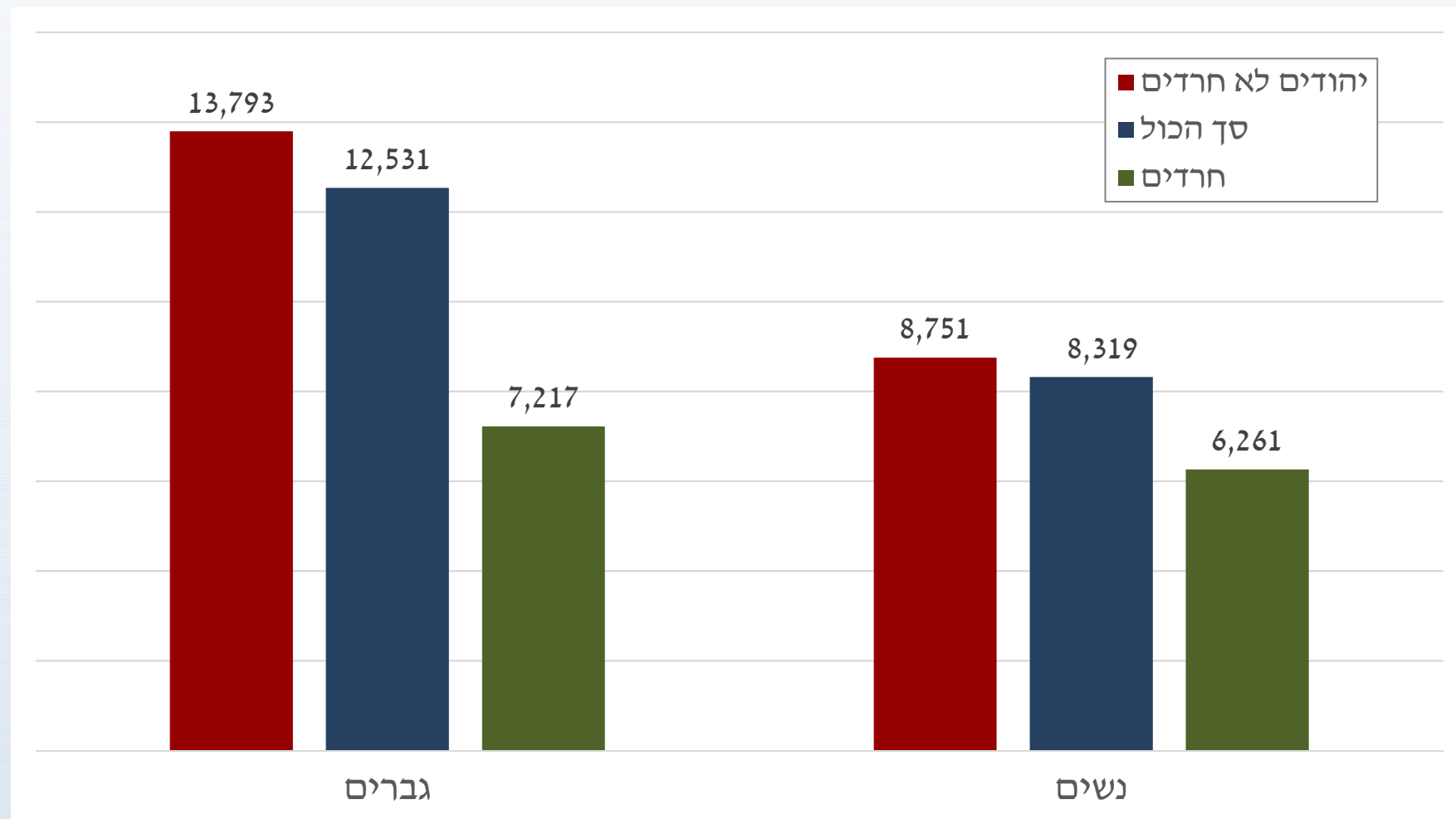
שעות עבודה שבועיות של נשים מועסקות

הגדלת שיעור
העניים החרדים בכ-15
אחוזים*

* מקור: קסיר (קלינר) ניצה ואסף צחור-שי, "בין תעסוקת נשים חרדיות לעוני בחברה החרדית", המכון החרדי, 2017.

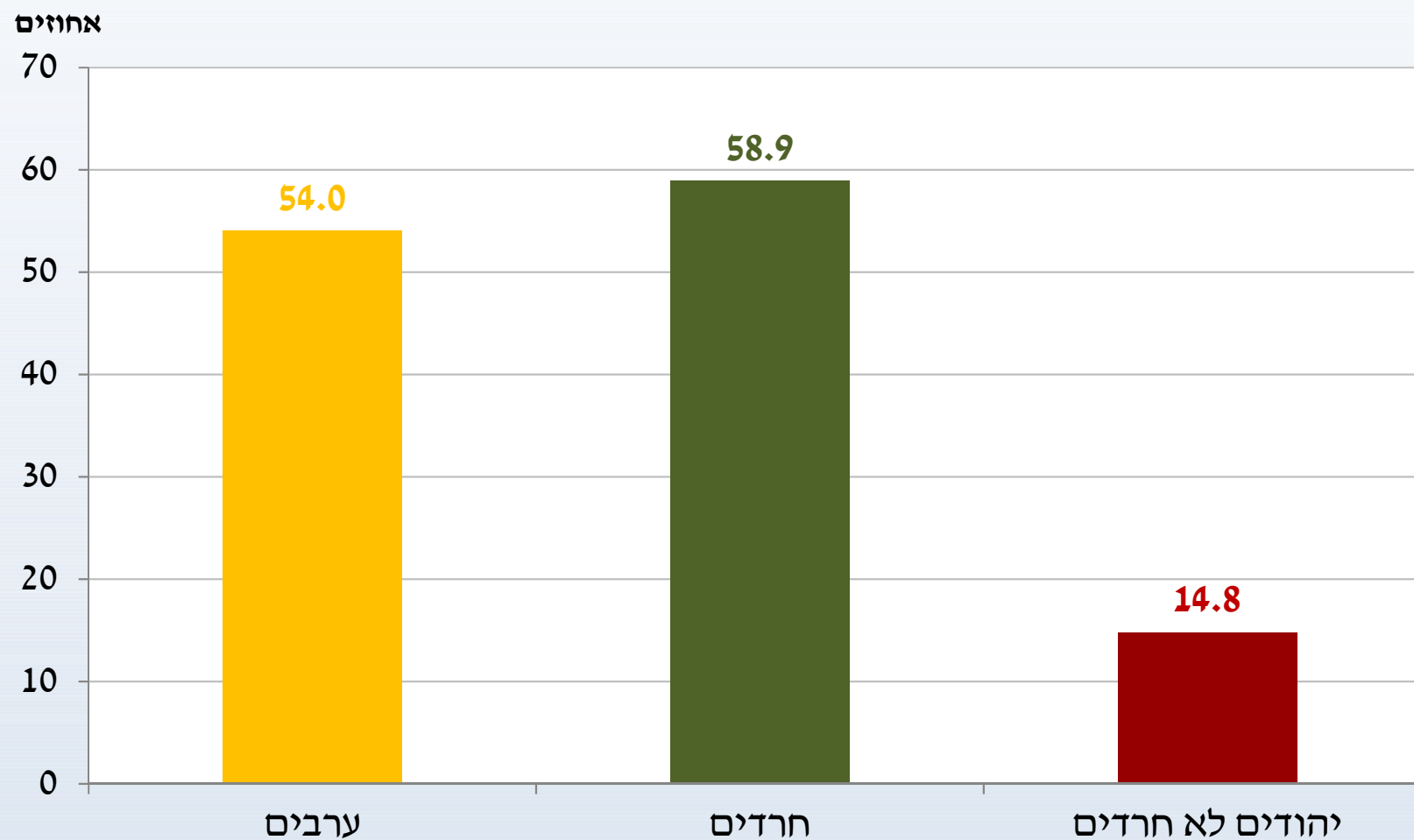
הכנסה ממוצעת מעבודה שכירה – נשים וגברים, גילאי 25-64, 2014

מקור: עיבודים מסקר הוצאות משקי בית של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2014

תחולת העוני היחסי (נפשות) לפי קבוצות אוכלוסייה

2014

תחולת העוני של חרדים לפי
הגדרה עצמית: 59.7%

מקור: עיבודים מסקר הוצאות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2014.

סיכום – המצב הקיים

- השתלבות הגברים החרדים בשוק העבודה הייתה חלקית, והצטמצמה עד תחילת שנות האלפיים
- בתחילת שנות האלפיים בשל השפל בעולם ובישראל קטנו התמיכות בתלמידי הישיבות וצומצמו תשלומי ההעברה
- חל שינוי בתפיסה של חלק מהמגזר לגבי הצורך ביציאה לעבודה לצד לימודי קודש
- הופעלו תכניות שונות, חלקן בשילוב גורמים מהמגזר ותוך התחשבות בצרכים הייחודיים של המגזר
- מהמחצית הראשונה של שנות האלפיים גבר השילוב של החרדים – נשים וגברים – בשוק העבודה

ואולם, הדרך עוד ארוכה

סיכום – אתגרים לעתיד

- מניעת השלכות בלתי רצויות כתוצאה מהחלטות ממשלה
- שילוב בתעסוקה איכותית – מעבר מדגש על תעסוקה לדגש על תעסוקה איכותית
- צעדי מדיניות הלוקחים בחשבון את המאפיינים התרבותיים הייחודיים של החברה החרדית

סיכום – מדיניות

צעדים אקטיביים נדרשים (דוגמאות)

- המשך פעילות לעידוד יציאה לעבודה – לגברים ולנשים – תוך שימת לב על איכות העבודה
- צעדים לקידום תעסוקתי - להגדלת פריון עבודה, התקדמות בעבודה ולהרחבת היקף העבודה
- הקניית ארגז כלים תומכי תעסוקה המותאמים לערכי הדת והתרבות ; מסלולי הכשרה והשמה
- שיפור תדמית העובד החרדי בעיני המעסיקים

תודה על ההקשבה